

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

**2026-YIL / AVGUST / 8-SON,
II-QISM**

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 2026-yil, avgust.
II-qism*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golischeva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukirimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARNING AHAMIYATI.....	12
Usmonova Zarina	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING HUQUQIY MEXANIZMLARI VA MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI ORGANLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	19
Zaripova Sabrina Zafar qizi	
O'ZBEKISTON TO'QIMACHILIK TARMOG'IDA INTEGRATSIYALASHGAN MENEJMENT TIZIMINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA ASOSIDA JORIY ETISH: SAMARADORLIK, TO'SIQLAR VA ISTIQBOLLAR.....	25
Sobirov Shohruh Shuxratovich	
ISTE'MOLCHILAR ORASIDA IJTIMOIIY TARMOQLARDAGI QISQA FORMATLI VIDEOKONTENTNING IMPULSIV XARID XATTI-HARAKATLARIGA TA'SIRI.....	30
Ra'no Balxiboyeva Davron qizi	
KAPITAL BOZORI ORQALI TIJORAT BANKLARI RESURS BAZASINI KENGAYTIRISH YO'LLARI.....	40
Otabek Oltiboyev	
TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA RAQAMLASHTIRISHNING YALPI TALAB O'ZGARISHIGA TA'SIRI TAHLILI.....	45
Ochilov Laziz Siddiqovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SOLIQ SIYOSATINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI VA YANGI ISLOHOTLARNING MAKROIQTISODIY TAHLILI.....	54
Sanakulova Iroda Abrorovna	
GLOBAL IQLIM O'ZGARISHI SHAROITIDA CHO'L YAYLOVLARI IXTISOSLASHUVINI MOSLASHTIRISHNING NAZARIY-KONSEPTUAL ASOSLARI VA ILG'OR XORIJIY TAJRIBA (O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QIZILQUM CHO'L YAYLOVLARI MISOLIDA)	61
Kozokov Najmiddin Isomiddinovich	
XALQARO OLIY TA'LIM TIZIMLARIDA UNIVERSITET BOSHQARUVINING TRANSFORMATSIYASI: INSTITUTSIONAL AVTONOMIYA, HISOBDOIRLIK VA STRATEGIK BOSHQARUV MODELLARI	68
Tursunmuratov Sherzod Turdimuratovich	
THREE GENERATIONS OF REFORM: GOVERNANCE PARADIGMS AND THE MEASUREMENT GAP IN UZBEKISTAN'S SUSTAINABLE DEVELOPMENT TRANSITION	76
Salakhutdinova Yulduz Golibovna	
ГЕНЕРАТИВНЫЙ ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ТРАНСФОРМАЦИЯ КОНТЕНТ-МАРКЕТИНГА	82
Умарова Нозанин Алишерзода	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	88
Sapayev Abduljalol Odinayevich	
TIJORAT BANKLARIDA TO'LOV TIZIMLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH	96
Berdiboyev Oltinboy Abdiboqi o'g'li	
UMUMIY IQTISODIY MUVOZANAT NAZARIYASINING ZAMONAVIY TALQINI.....	102
Murodov Alisher Murodjon o'g'li	
РОЛЬ СИСТЕМЫ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО МЕНЕДЖМЕНТА В ОБЕСПЕЧЕНИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ И НАПРАВЛЕНИЯ ЕЁ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ	106
Уралова Сожида Анвар кизи	
JIZZAX VILOYATI TURIZMINING RIVOJLANISH DINAMIKASI, TUZILMASI VA ISTIQBOLLARI (2016–2024-YILLAR)	112

Mamadiyorov Adhamjon Qo'chqar o'g'li KREATIV INDUSTRIYALARNI RIVOJLANTIRISH ORQALI AHOLI BANDLIGI VA DAROMADLARINI OSHIRISH IMKONIYATLARI	121
Ulug'bekov Sardorbek Ulug'bekovich TIJORAT BANKLARIDA KREDITLASH AMALIYOTI SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA KO'RSATKICHLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	128
Turdiyev Eralijon Muxtarovich OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA BUDJETDAN TASHQARI TUSHUMLAR AUDITINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	134
Abduraxmonov Saidqosimxon Abduhamid o'g'li CHAKANA BANK XIZMATLARINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISHNING NAZARIY JIHATLARI	138
Asqarov Fayzullo G'iyosiddin o'g'li RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BILIM VA MALAKALARNI RAQAMLI BAHOLASH TIZIMINING NAZARIY-IQTISODIY ASOSLARI	148
Abdiyev Nosir Raximovich Muzaffarova Mohira Nuraliyevna O'ZBEKISTON BANK SEKTORIDA MOLIYAVIY JINOYATLARGA QARSHI KURASHISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	154
Berdiboyev Oltinboy Abdiboqi o'g'li SURXONDARYO VILOYATIDA TURIZM INFRATUZILMASINING HUDUDIIY RIVOJLANISH DARAJASINI QIYOSIY BAHOLASH	160
Omonova Nigora Bahodir qizi ZAMONAVIY TO'LOV TIZIMLARINING INSTITUTSIONAL RIVOJLANISHINI STRATEGIK BOSHQARISH MEXANIZMLARI	167
Iskandarov Xurshid Iskandarovich TEXNOLOGIK AVLOD ALMASHINISHI SHAROITIDA ALOQA KORXONALARI TOVAR-MODDIY ZAXIRALARINING QADRSIZLANISHINI HISOBGA OLISH USLUBIYATINI TAKOMILLASHTIRISH	175
Jamilov Jushqin Jonon o'g'li SANOAT KORXONALARINING INNOVATSION RIVOJLANISH DARAJASINI ANFIS ASOSIDA MODELLASHTIRISH	181
Avazova Nafisa Namazovna O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNING RAQAMLI RIVOJLANISHINI BAHOLASH: O'ZSME-DDI MODULINING METODOLOGIYASI VA AMALIY JORIY ETISH MEXANIZMI	186
Rajabov Sirojiddin Mansurovich ISLOM MOLIYASI TAMOYILLARINING IQTISODIY SAMARADORLIKNI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI	193
Kenjaeva Durdona Ravshan qizi ФАКТОРНЫЙ АНАЛИЗ КАК ИНСТРУМЕНТ ИССЛЕДОВАНИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ	198
Аюбов Ойбек Улугбек угли YASHIRIN IQTISODIYOTGA QARSHI KURASHISHDA MA'LUMOTLAR TAHLILINI MATEMATIK MODELLASHTIRISH	204
Raximov Sarvarbek Abdumutalibjonovich KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI QO'LLAB-QUVVATLASH, ULARNI MOLIYALASHTIRISHNI RAG'BATLANTIRISH BO'YICHA CHORA-TADBIRLARNING ASOSIY YO'NALISHLARI	211
Umarova Gulzodxon Qodirbekovna MEHMONXONA XO'JALIKLARI SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING INTEGRAL MEXANIZMI VA EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	216
Rahimov Hasan Abdusaitovich NOMODDIY AKTIVLAR BO'YICHA OSHKORALIKNI TAKOMILLASHTIRISH VA MILLIY HISOBNI XALQARO STANDARTLAR BILAN UYG'UNLASHTIRISH	221

Ishankulov Izzatilla Nurillayevich SANOATLASHTIRISH ORQALI MILLIY IQTISODIYOT RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASHDA UNUMDORLIK OMILI.....	226
Erkayev Akrom Normuxammadovich INNOVATSION O'ZGARISHLAR ASOSIDA AHOLI FAROVONLIGINI OSHIRISHNING 2030-YILGACHA MO'LJALLANGAN PROGNOZ SSENARIYLARI VA ULARNING SEZGIRLIK TAHLILI	232
Amrullayev Dadaxon ЭКОНОМЕТРИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ УЯЗВИМОСТИ СТРАН ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ И СТРУКТУРНОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	237
Эркинбаева Камила Жавланбековна TIJORAT BANKLARI BIZNES MODELINING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI: ZAMONAVIY TENDENSIYALAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	243
Sh. Nurullayeva S. Narimonov OLIY TA'LIMDA RAQAMLI EKOTIZIMNI SHAKLLANTIRISHDAGI XAVF-XATARLAR (RISKLAR) VA BOSHQARUV MUAMMOLARI.....	249
Pirmanov Oxunjon Baxridin o'g'li НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ РАЗВИТИЯ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКОВСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	256
Шомуродов Равшан Турсункулович Хакимов Хафизбек Хамза угли Джумабаева Гаянэ Рахимовна YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA AVTOTRANSPORT XIZMATLARI BOZORINING RAQOBATBARDOSHLIGINI EKOLOGIK-IQTISODIY OMILLAR ASOSIDA OSHIRISH YO'LLARI	263
Sultanov Sulaymon Safarboy o'g'li TIJORAT BANKLARIDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI KREDITLASH SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA UNI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	269
Abdushukurova Mehribonu Dilmurod qizi CHORVACHILIK MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISH, YER RESURSLARIDAN FOYDALANISH VA AHOLINING XARID QOBILİYATI MUVOFIQLIGINI BAHOLASH	276
Ramazonov Zafar Ulug'bekovich ИННОВАЦИОННЫЙ МЕНЕДЖМЕНТ СТРАХОВЫХ КОМПАНИЙ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ СТРАХОВОГО РЫНКА	281
Мирахмедова Мафтуна Ибрагимовна TIJORAT BANKLARIDA FOIZ SIYOSATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING AMALIY JIHLTLARI.....	288
Orifova Dilnoza Obid qizi XALQARO KREDIT LINIYALARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	295
Aliyev Bekzod Ilhomovich ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ УЧЁТА И АНАЛИЗА ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ В НЕГОСУДАРСТВЕННЫХ ВЫСШИХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ	301
Холикова Дурдона Бунёдjon кизи TOSHKENT VILOYATIDA ISHLAB CHIQRISH SOHASIDA KICHIK BIZNESNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA HUDUDII DIFFERENSIATSIYASI	308
Salimov Burxoniddin IJTIMOIY-IQTISODIY ADOLATNI TA'MINLASHDA SINERGETIK YONDASHUV: ZANJIRLI ADOLAT KONSEPSIYASI.....	314
Alimov Nasimjon Hoshimovich AQLLI SHAHAR TIZIMIDA IJTIMOIY SOHA BOSHQARUVI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI.....	319

Radjabov Bunyod Abduxalilovich QO'SHILGAN QIYMATNI TAQSIMLASHNING SAMARALI SOLIQ MEKANIZMIGA OID XORIJ TAJRIBALARI.....	326
A.A. Bobomurodov O'ZBEKISTONNING "YASHIL IQTISODIYOT" TIZIMIGA O'TISH ZARURIYATI VA XIZMATLAR SOHASI UCHUN IQTISODIY AHAMIYATI.....	333
Y.M.Xalikov OLIY TA'LIM TASHKILOTLARIDA AKADEMIK FAOLIYATNI BOSHQARISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI.....	342
Ixtiyorov Bekzod Zulfiqor o'g'li YOSHLARNING RAQAMLI MEHNAT PLATFORMALARIDA BARQAROR BANDLIGINI RISKKA ASOSLANGAN STRATEGIK BOSHQARISH.....	349
Palvonova Sevara Baxromovna RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA INNOVATSION BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	355
Almanov Ilhom Sultonovich MAKTABGACHA TA'LIM XIZMATLARINI GEYMIKATSIYALASH ASOSIDA TA'LIM SIFATI VA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH	362
Aslonova Rushano Ilxomovna KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA RAQAMLI PLATFORMALARDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY NATIJADORLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH.....	368
Tursunxo'jayeva Gulnoza Jamoliddin qizi HUDUDLARNING IQTISODIY RIVOJLANISHIDA ISTE'MOLCHILAR HUQUQLARINI HIMOYA QILISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	374
Xolmatov Azamatjon Abdupattoyevich СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЭКСПОРТА В УЗБЕКИСТАНЕ: ЭКОНОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭКСПОРТНОЙ АКТИВНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ	380
Муниса Турдибаева LOYIHA MENEJERLARINING SOFT SKILLS KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING LOYIHALAR IQTISODIY SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	394
Zairova Farida To'xtamurod qizi TIBBIY XIZMAT KO'RSATUVCHI KORXONALAR FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA IQTISODIY KO'RSATKICHLAR TIZIMIDAN FOYDALANISH.....	400
O'roqov Firdavs Ortiqniyoz o'g'li RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KORXONALAR FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	407
Jumaev Sohob Baxodirovich O'ZBEKISTONDA RAQAMLI VA BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING TRANSFORMATSIYON MODEL.....	412
Murodullayeva Guljaxon A'zamjon qizi INSON KAPITALINI BOSHQARISHNING ILMIY-NAZARIY VA USLUBIY ASOSLARI	418
Djalilova Dilbar Abdikarim qizi RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA O'ZBEKISTONNING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARI	426
Olimboyeva Nazokat Abdujabbor qizi KICHIK VA O'RTA BIZNES SUBYEKTLARIDA INTEGRALLASHGAN RISKKA YO'NALTIRILGAN AUDIT MODELIDAN FOYDALANISH USLUBIYOTI.....	431
Muydinov Erkin Jamaldinovich MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INSTITUSIONAL MEKANIZMLARI	441
Bekbergenov G'ayrat Shuxratovich YENGIL SANOAT KORXONALARINING EKSPORT FAOLIYATINI SOLIQ MEKANIZMLARI ASOSIDA MOLIVAVIY RAG'BATLANTIRISH	446

O'rinova Umida Qodirjonovna SOG'LIQNI SAQLASHNING YAGONA RAQAMLI EKOTIZIMIDA KIBERXAVFSIZLIK RISKLARINI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	450
Turayeva Nafisa Odiljonovna XORAZM VILOYATIDA YER BOZORI INFRATUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	456
Ubaydov Mirshod Ismailovich O'ZBEKISTON UY-JOY BOZORIDA MOLIVAVIY PUFAX XAVFINI BAHOLASH: INTEGRAL INDEKSNI SHAKLLANTIRISH VA EKONOMETRIK TAHLIL	462
Botirov Islombek Ulug'bek o'g'li SUTCHILIKGA IXTISOSLASHGAN CHORVACHILIK KORXONALARIDA TANNARXNING BUXGALTERIYA HISOBINING OBYEKTI SIFATIDA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	467
Razzoqov Abbas Abdumalik o'g'li BUDJET TASHKILOTLARIDA MOLIVAVIY XATO VA NOMUVOFIQLIKLAR ICHKI AUDITINING INSTITUTIONAL-TASHKILIY MEKANIZMI	472
Mulayev Farxod Alisherovich SHAHAR INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK BARQARORLIK TAMOYILLARINI JORIY ETISH: MUAMMOLAR, INNOVATION YECHIMLAR VA ISTIQBOLLAR.....	477
Nurtayev Zaxriddin SANOATNING «DRAYVER» SOHALARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI IQTISODIY O'SISHNI JADALLASHTIRISH	482
Xolbozorov Muzraf Yusup o'g'li СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ЦИФРОВОГО СТРАХОВАНИЯ ТУРИСТСКИХ РИСКОВ В УЗБЕКИСТАНЕ	489
Усманова Азиза Бахтиер кизи TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN AHOLIGA KO'RSATILADIGAN XIZMATLARNI TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY-KONSEPTUAL ASOSLARI.....	497
Rajabov Saidrasul Xalil o'g'li AYOLLAR TADBIRKORLIGI VA GENDER TENGLIGI: XITOIY VA O'ZBEKISTON MEHNAT BOZORLARI TRANSFORMATSIYASI MISOLIDA	504
Xasanova Shaxzoda SOLIQ TIZIMIDA MARKIROVKALASH ORQALI XUFIYONA IQTISODIYOT VA SOLIQDAN QOCHISHNI QISQARTIRISH AMALIYOTI TAHLILI.....	510
Ismailov Bobir Salomovich MOLIVAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA BOSHQARUV HISOBOTI METODOLOGIYASINI SHAKLLANTIRISH KONSEPSIYALARI	517
Eshniyazova Yulduz Yuldashbayevna HUDUDIIY IQTISODIY TIZIMNI INNOVATION BOSHQARISHDA "INNOVATION EKOTIZIM" KONSEPSIYASI ASOSIDA ICHKI VA TASHQI MUHITLAR O'RTASIDAGI DINAMIK O'ZARO TA'SIRLARNI BAHOLASH.....	521
Xolov Azimjon ECONOMIC AND ORGANIZATIONAL MECHANISMS FOR THE DEVELOPMENT OF GREEN TOURISM	530
Abdurashidova Mahfuza Tolibjon kizi TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	534
Kulboyeva Nargiz Majitovna SAVDO XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	545
Raxmanov Sherzod Shuxratovich АКТУАЛЬНОСТЬ ОБЕСПЕЧЕНИЯ АУДИТА ГОСУДАРСТВЕННЫХ ЗАКУПОК В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	552
Абдуллаева Ш.Э. Чернушкина Л.А. O'ZBEKISTONDA JADAL URBANIZATSIYA SHAROITIDA YASHIL IQTISODIYOT	

TAMOYILLARINI SHAHARSOZLIKKA INTEGRATSIYA QILISH.....	557
Azamiddin Quldashev	
MANAGEMENT OF CULTURAL HERITAGE IN TOURIST DESTINATIONS OF UZBEKISTAN: THE CASE OF THE NEWLY RESTORED IMAM AL-BUKHARI COMPLEX	562
Saidzoda Shakhlokhon Murodilloevna	
O'ZBEKISTONDA PENSIYA TIZIMINING HOZIRGI HOLATI VA MINTAQAVIY TAHLILI	568
Jumabayeva Kumush Botir qizi	
CIVIL-MILITARY COOPERATION AND SOCIOECONOMIC DEVELOPMENT IN NIGERIA: A STATISTICAL ASSESSMENT OF EDUCATIONAL AND LEGAL POLICY OUTCOMES.....	578
Adams Adah Otakwu	
Muhammad Auwal Sule	
Blessing Onyanta Otakwu	
Mercy Omoo Otakwu	
SOCIAL CONDITIONS AND ORGANISED CRIMINALITY IN NIGERIA: IMPLICATIONS FOR LAW ENFORCEMENT AND SOCIAL POLICY	591
Adams Adah Otakwu	
Muhammad Auwal Sule	
TEMIR YO'L TRANSPORTI KORXONALARINING EKOLOGIK-IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODIK ASOSLARI.....	601
Abduraxmanova Muqaddas Toxtasinovna	
KICHIK BIZNESDA BANDLIKNI OSHIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI TIZIMLASHTIRISH VA BAHOLASHNING EKONOMETRIK YONDASHUVLARI.....	607
Turdiqulov Farrux Ravshanjon o'g'li	
KOMPETENSIYA MATRIKSINING MEHNAT BOZORIDAGI AHAMIYATI VA UNING O'ZBEKISTON UCHUN INSTITUTSIONAL JIHATLARI	616
Kurbanbayeva Sevara Marat qizi	
BYUDJET YO'QOTISHLARINING IQTISODIY MOHIYATI VA KO'P O'LCHOVLI TASNIFI (RISK-MENEJMENT KONTEKSTIDA)	623
Jasur Nurmatov	
ФОРМИРОВАНИЕ ИНТЕГРИРОВАННОЙ ТУРИСТСКОЙ ЭКОСИСТЕМЫ КАК ОСНОВА КОМПЛЕКСНОГО РАЗВИТИЯ ТУРИСТСКОЙ ИНДУСТРИИ УЗБЕКИСТАНА.....	630
Абзалова Нозимахон Нодирбек кизи	
XORIJYIY MAMLAKATLARNI SANOATLASHUV MODELLARINING QIYOSIY TAHLILI VA ULARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	636
Erkayev Akrom Normuxammadovich	
TIJORAT BANKLARINING KORXONALAR INNOVATSION-INVESTITSIYAVIY TALABLARINI TA'MINLASHDAGI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	642
Gafurova Dilshoda Farxotovna	
HUDUDLARNING IQTISODIY-IJTIMOIIY RIVOJLANISHIDA INVESTITSIYALARNI JALB QILISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	646
Muxamadjanov Shaxriyor Solijon o'g'li	
IJTIMOIIY TARMOQLARDAGI MARKETING KONTENTINING ISTE'MOLCHILARNING XARID QILISH NIYATIGA TA'SIRINI BAHOLASH	652
Tilavkobilova Mehriniso Isomiddin qizi	
YASHIL LOYIHALARNI MOLIALASHTIRISH MEXANIZMLARINING TASNIFI VA ULARNING BANK TIZIMIDAGI O'RNI	658
Sobirov Bobur Oybek o'g'li	
ЦИФРОВАЯ ТАМОЖНЯ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ УЗБЕКИСТАНА: ОТ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА К НАЦИОНАЛЬНЫМ ЦИФРОВЫМ ТЕХНОЛОГИЯМ.....	663
Сейдеметова Эльмира Оралбай кизи	
MADANIY MEROS OBYEKTLARINING TURISTIK-IQTISODIY SALOHIYATINI BAHOLASH USLUBIYOTI	667
Sharofiddinov Shohabbos Xayrullayevich	
O'ZBEKISTONDA MOLIAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARIGA (IFRS) O'TISH SHAROITIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TRANSFORMATSIYA QILISH MUAMMOLARI	675

To'rayeva Farida Rustam qizi	
TURIZM SOHASIDA INSON KAPITALI RESURLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI.....	680
Xakimova Zavqiya Umarbek qizi	
RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARI VA BIZNESNI RAQAMLASHTIRISH: MOLIYAVIY INKLYUZIYA, YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISH VA SOLIQ TUSHUMLARI (XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON UCHUN TAVSIYALAR).....	684
Shonazarov Ashurali Akabayevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING YOPILISH XAVFINI BAHOLASH: OMILLI TAHLIL	691
Akbarova Barno Shuxratovna	
ОСОБЕННОСТИ ФИНАНСИРОВАНИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ И ЗА РУБЕЖОМ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ.....	697
Исматуллаев Акмаль Исматуллаевич	
BANK DAROMADLARI BARQARORLIGINING KAPITALLASHUV DARAJASIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	705
Tursunov Mustafo Mirzayevich	
CHAKANA SAVDODA NARX SHAKLLANISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	713
Xabibullayev Anvar Shovkat o'g'li	
GLOBAL IQTISODIYOTDA JANUBIY KOREYA MODEL: SAMSUNG VA HYUNDAI MISOLIDA KORPORATIV STRATEGIYALAR TAHLILI.....	719
Abdulaziz Xolmirzayev	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLUKATLARDA TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI	724
Ergashev Azizxon Avazxon o'g'li	
TIJORAT BANK KREDITLARI ASOSIDA MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	731
Shodiyev Odiljon Salim o'g'li	
АНАЛИЗ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ ООО «SAM PULSAR DISTRIBUTORS»	736
Мусаева Шоира Азимовна	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MAJBURIYATLAR, DAROMADLAR VA XARAJATLAR HISOBINING AMALDAGI HOLATI.....	743
Saidova Kamolat Farhodovna	
TIJORAT BANKLARINING CHAKANA XIZMATLARI TAHLILI VA UNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	747
Axmedov Sardorbek Abdukarim o'g'li	
DEHQON-FERMERLARNING "ORGANIK BILIM" ELEKTRON PORTALI ORQALI ORGANIK QISHLOQ XO'JALIGI HAQIDA BILIM OLIISH IMKONIYATLARI.....	753
Shavqidinova Dilnavoz	
Abror Mamasadikov	
KORXONALARDA MOLIYAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASH VA MOLIYAVIY RISKLARNI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY USULLARI	758
Abdurazakova Nargiza Rixsibayevna	
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA BOSHQARUV MEXANIZMLARINING O'RNI	764
Bazarov Diyor Gafurovich	
OLIIY TA'LIM VA ILMIY TASHKILOTLARDA TEXNOLOGIYALAR TRANSFERI OFISLARINI NATIJAGA YO'NALTIRILGAN BOSHQARISH MEXANIZMI	772
Ergashev Rustam Rajabovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ МЕХАНИЗМОВ УПРАВЛЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬЮ ГОСТИНИЧНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ	780
Нигматова Сугдиена Жалолиддин кизи	
O'ZBEKISTONDA VOJXONA TO'LOVLARINING FISKAL-IQTISODIY MOHIYATI VA DAVLAT BUDJETI DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDAGI ROLI	788
Sarmanov Orifjon Adiljonovich	

RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING KORXONALAR BOSHQARUV TIZIMIGA TA'SIRI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	794
Alimova Xurshida Nurmaxamatovna	
COST TYPE-DRIVEN LOGISTICS EQUILIBRIUM DECISIONS IN INTENSIVE GREEN PRODUCT SUPPLY CHAINS	799
Bai Mingyuan	
MILLIY IQTISODIYOTNING O'SISHNI TA'MINLASHDA INVESTITSİYALARNI JALB ETISHNING AHAMIYATI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	811
Fazliyev Farrux Faxriddinovich	
SELLYULOZA-QOG'OZ MAHSULOTLARI TANNARXINI SHAKLLANTIRISH VA MOLIYAVIY NATIJALARNI HISOBGA OLISHNING USLUBIY ASOSLARI	818
Abdurashidov Abdumurod Abduraxmonovich	
QISHLOQ XO'JALIGIDA RISKLARNI BOSHQARISH SALOHIYATINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH (NAVOIY VILOYATI MISOLIDA).....	824
Xamrokulov Sindor Qaxramonovich	
SAMARQAND VILOYATIDA TURISTIK KORXONALAR INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNING 2030-YILGACHA BO'LGAN PROGNOZ SSENARIYLARI.....	830
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
KORXONALARNING RAQAMLI YETUKLIGINI INTEGRAL BAHOLASH METODIKASI VA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHNING INSTITUTSIONAL-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	835
Kungratov Ilmurod Qo'zibay o'g'li	
Abdullayev Munis Qurbonovich	
KICHIK BIZNES KORXONALARIDA INSON KAPITALI SAMARADORLIGINI OSHIRISH USLUBIYATINI TAKOMILLASHTIRISH	843
Musayev Ozodjon Shavkat o'g'li	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI ERTA OGOHLANTIRISH INDIKATORLARI ASOSIDA BAHOLASH VA STRESS-TESTLASH	849
Saidov Doniyor Abdullayevich	
TIJORAT BANKLARINING KREDITLASH FAOLIYATINI INNOVATSIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	856
B.B. Xanaliyev	
THE NATION BRAND IN THE TOURISM SERVICES MARKET: CONCEPT, DELIMITATION, AND ECONOMIC AND SOCIAL SIGNIFICANCE	861
Yusupova Mokhinur Farkhod qizi	
HUDUDLAR INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA INFRATUZILMAVIY TA'MINOTNING AHAMIYATI	871
Umaraliyev Sanjar Sultonaliyevich	
ВЛИЯНИЕ ВЕНЧУРНОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ НА РАЗВИТИЕ ИННОВАЦИОННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УЗБЕКИСТАНЕ.....	877
Хайруллаева Малика Шухратжон кизи	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA BANK XIZMATLARI XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH VA KIBERTAVAKKALCHILIKLARNI BOSHQARISH STRATEGIYALARI.....	883
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
RESEARCH SUPPORT AND ITS INFLUENCE ON THE WORK EFFICIENCY OF ACADEMIC STAFF IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	889
Sultonboyeva Munira Bahodirovna	
Sultanova Kamila Mukhtorali kizi	
O'ZBEKISTON QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA HUDUDIY TALAB VA ISHLAB CHIQRISH MUTANOSIBLIGI: 2024 VA 2025-YILLAR TAHLILI	896
Turdiyev Abdullo Sagdullayevich	
O'ZBEKISTONDA KICHIK SANOAT ZONALARINING INVESTITSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH MANBALARI VA ULARNING SAMARADORLIGI.....	904
Sultonov Asadbek Sobir o'g'li	

THE ECONOMIC NATURE OF EDUCATIONAL SERVICES AND THE SPECIFICS OF THEIR PROMOTION IN THE HIGHER EDUCATION MARKET	909
Umarov Shuhrat Bahodir o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI RISKLARINI BAHOLASH VA BIZNES UZLUKSIZLIGINI TA'MINLASHNI TAKOMILLASHTIRISH	923
Yashin Boltaev Erkin o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA OSHIRISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI ("HAMKORBANK" ATB MISOLIDA)	930
Haydarova Shohista Shuhrat qizi	
O'ZBEKISTONDA YASHIL INVESTITSİYALARNI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY HOLATI VA ISTIQBOLLARI.....	939
Fatxullayev Olimjon Lutfullayevich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSİY FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIKNING O'RNI	948
Rixsiboyev Durbek Ulug'bek o'g'li	
YANGILANAYOTGAN O'ZBEKISTONDA MA'NAVİY-AXLOQIY QADRIYATLARNI RIVOJLANTIRISH MASALALARI	956
Nuriddinov Murodjon Nuriddin o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TEMIR YO'L TURIZMINI SINERGETIK RIVOJLANTIRISH: MUAMMOLAR, XORIJIY TAJRIBA VA INTEGRATSIYALASHGAN MODEL.....	966
Nazarov Ulug'bek Akbar o'g'li	
THE COST OF FINANCE AS THE MAIN BARRIER TO HOUSING AFFORDABILITY IN UZBEKISTAN: EVIDENCE FROM A MORTGAGE PAYMENT-TO-INCOME MODEL	972
Abdimaitov Saidumarxon Mansur ugli	
DONNI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA ASOSIY ISHLAB XARAJATLARI VA UMUMISHLAB CHIQRISH XARAJATLARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH.....	978
Aitimbetob Koyshibek Orazbekovich	

DONNI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA ASOSIY ISHLAB XARAJATLARI VA UMUMISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH

Aitimbetob Koyshibek Orazbekovich

Berdaq nomidagi Qoraqalpoq davlat universiteti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada donni qayta ishlash korxonalarida asosiy va umumishlab chiqarish xarajatlari hisobini takomillashtirish masalalari yoritilgan. Xususan, 2010 – “Asosiy ishlab chiqarish” va 2510 – “Umumishlab chiqarish xarajatlari” hisobvaraqlari tarkibida ishchi hisobvaraqlar ochish taklif qilingan.

Kalit soʻzlar: ishlab chiqarish xarajatlari, asosiy ishlab chiqarish xarajatlari, umumishlab chiqarish xarajatlari, ishchi hisobvaraqlar, ikki yoqlama yozuv.

Аннотация. В данной статье освещены вопросы совершенствования учета основных и общепроизводственных затрат на предприятиях по переработке зерна. В частности, предлагается открыть рабочие счета в составе счетов 2010 «Основное производство» и 2510 «Общепроизводственные расходы».

Ключевые слова: производственные затраты, затраты основного производства, общепроизводственные расходы, рабочие счета, двойная запись.

Abstract. This article examines issues related to improving the accounting of direct production and general production costs at grain-processing enterprises. In particular, it proposes opening working accounts within accounts 2010 “Main Production” and 2510 “General Production Costs”.

Keywords: production costs, main production costs, general production costs, working accounts, double-entry bookkeeping.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining «Don va donni qayta ishlash mahsulotlari hisobini yuritish tizimini takomillashtirishga, ularning saqlanishi ustidan nazoratni kuchaytirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida»gi [1] qarori don va donni qayta ishlash mahsulotlari hisobini yuritish hamda ularning saqlanishi ustidan nazoratni tashkil etishning muhim me'yoriy-huquqiy asoslaridan biri hisoblanadi. Mazkur hujjatda don va don mahsulotlarini qabul qilish, saqlash, ichki tashish, qayta ishlash va sotish jarayonlarida dastlabki hisobni yuritish, tegishli xo'jalik operatsiyalarini hujjatlashtirish hamda don mahsulotlarining miqdor va sifat ko'rsatkichlarini nazorat qilish bilan bog'liq masalalar belgilangan.

Don mahsulotlari hisobini yuritishning amaldagi tartibi korxonalarda xom ashyo va materiallar harakatini, ularning ishlab chiqarishga sarflanishini hamda qayta ishlash jarayonida yuzaga keladigan xarajatlarni tizimli ravishda hisobga olishni talab etadi. Shu bilan birga, ishlab chiqarish xarajatlarini asosiy ishlab chiqarish va umumishlab chiqarish xarajatlariga ajratish, ularning tarkibini aniq belgilash va tegishli hisobvaraqlarda batafsil aks ettirish korxonalarda xarajatlar hisobini takomillashtirishning muhim yo'nalishlaridan hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ilmiy adabiyotlarda “Ishlab chiqarish xarajatlari” tushunchasiga bir qancha fikrlar keltirilgan.

Jumladan, R. H. Garrison, E. W. Noreen va P. C. Brewerlarning fikricha, “Ishlab chiqarish korxonalarida mahsulot tannarxini shakllantiruvchi asosiy xarajatlar uchta guruhga, ya'ni bevosita material xarajatlari, bevosita mehnat xarajatlari va ishlab chiqarish ustama xarajatlariga ajratiladi. Bunda bevosita materiallar va bevosita mehnat xarajatlari muayyan mahsulotga bevosita bog'lanishi mumkin bo'lgan xarajatlarni, ishlab chiqarish ustama xarajatlari esa bevosita muayyan mahsulotga biriktirish qiyin bo'lgan ishlab chiqarish xarajatlarini ifodalaydi” [2].

R. L. Hilton “Ishlab chiqarish xarajatlarini bevosita materiallar, bevosita mehnat va ishlab chiqarish ustama xarajatlari tarkibida ko'rib, mahsulot ishlab chiqarish jarayonida yuzaga keladigan bilvosita materiallar, bilvosita

mehnat va boshqa ishlab chiqarish xarajatlarini ishlab chiqarish ustama xarajatlari tarkibiga kiritadi” [3] deb izohlagan.

B. A. Xasanov va A. A. Xashimovlar “Xarajatlar – mahsulot ishlab chiqarish, tovarlarni sotish, ishlar bajarish va xizmatlar ko’rsatish bilan bog’liq sarflarning puldagi ifodasi” [6] deb hisoblaydi.

K. B. Urazov “Xarajatlar hisobot davrida korxona aktivlarining kamayishi yoki majburiyatlarning ko’payishi” [5] deb ta’kidlaganlar.

M. Y. Raximov va N. N. Kalandarovalarning fikricha, “Xarajatlar ma’lum davr mobaynida sarflangan resurslarning pul o’lchovidagi qiymati” [4].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida analiz va sintez, induksiya va deduksiya, abstrakt-mantiiy metodlar, qiyoslash, analogiya kabi nazariy metodlar; kuzatish, o’lchash, manbalarni sharhlash, taqqoslash kabi empirik metodlar qo’llanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Donni qayta ishlash korxonalarida mahsulot tannarxini hisoblash xom ashyo sarfi, ishlab chiqarish xarajatlari, yordamchi ishlab chiqarish xizmatlari, laboratoriya nazorati, texnologik yo’qotishlar va tayyor mahsulot chiqimini o’zaro bog’liq holda aks ettirishni talab etadi. Izlanishlar natijasida olib borilgan tahlillar “Taxiatosh don mahsulotlari” AJda un va omixta yem mahsulotlari bo’yicha tannarx kalkulyatsiyasi bir xil yondashuv asosida emas, balki mahsulotlarning texnologik xususiyatlari, xom ashyo tarkibi va xarajatlar shakllanishi farqlarini hisobga olgan holda tashkil etilishi zarurligini ko’rsatdi.

Amaldagi hisob tizimida ishlab chiqarish xarajatlari asosan 2010-“Asosiy ishlab chiqarish”, 2310-“Yordamchi ishlab chiqarish” va 2510-“Umumishlab chiqarish xarajatlari” hisobvaraqlari orqali umumlashtiriladi. Biroq bunday umumiy hisob mahsulot turlari, texnologik bosqichlar va laboratoriya xarajatlari bo’yicha yetarli darajada tahliliy axborot bermaydi. Shu sababli un, omixta yem va boshqa don mahsulotlari tannarxini hisoblashda xarajatlarni mahsulot turlari kesimida alohida jamlash va kalkulyatsiya qilish zarurati yuzaga keladi.

Mazkur zaruratdan kelib chiqib, donni qayta ishlash korxonalarida mahsulot tannarxini hisoblashni takomillashtirish uchun 2012-“Un ishlab chiqarish xarajatlari”, 2013-“Omixta yem ishlab chiqarish xarajatlari”, 2511-“Un bo’yicha laboratoriya xarajatlari” va 2512-“Omixta yem bo’yicha laboratoriya xarajatlari” ishchi hisobvaraqlarini amaliyotga joriy etish taklif etiladi. Ushbu ishchi hisobvaraqlar ishlab chiqarish xarajatlarini mahsulot turlari va sifat nazorati bilan bog’liq xarajatlar kesimida alohida hisobga olishga xizmat qiladi.

Yuqoridagi zaruratdan kelib chiqib, “Taxiatosh don mahsulotlari” AJda mahsulot tannarxini hisoblash jarayonida ishlab chiqarish xarajatlarini umumiy 2010-“Asosiy ishlab chiqarish” va 2510-“Umumishlab chiqarish xarajatlari” hisobvaraqlari doirasida emas, balki mahsulot turlari va sifat nazorati xarajatlari kesimida alohida yuritish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Buning uchun 2010-hisobvaraqlar tarkibida un va omixta yem ishlab chiqarish xarajatlarini, 2510-hisobvaraqlar tarkibida esa laboratoriya xarajatlarini alohida aks ettiruvchi ishchi hisobvaraqlarni ochish taklif etiladi (1-jadval).

1-jadval

“Taxiatosh don mahsulotlari” AJda 2010-“Asosiy ishlab chiqarish” va 2510-“Umumishlab chiqarish xarajatlari” hisobvaraqlari tarkibida ochish taklif etilayotgan ishchi hisobvaraqlar¹

Amaldagi hisobvaraq	Taklif etilayotgan ishchi hisobvaraqlar	Hisob obyektining mazmuni
2010-“Asosiy ishlab chiqarish”	2012-“Un ishlab chiqarish xarajatlari”	Un ishlab chiqarish bilan bog’liq xom ashyo, ish haqi, ijtimoiy soliq, energiya, amortizatsiya, yordamchi xizmatlar va boshqa ishlab chiqarish xarajatlarini alohida jamlash
2010-“Asosiy ishlab chiqarish”	2013-“Omixta yem ishlab chiqarish xarajatlari”	Omixta yem ishlab chiqarishda foydalaniladigan xom ashyo, komponentlar, ish haqi, energiya, amortizatsiya va yordamchi ishlab chiqarish xarajatlarini alohida hisobga olish
2510-“Umumishlab chiqarish xarajatlari”	2511-“Un bo’yicha laboratoriya xarajatlari”	Un ishlab chiqarish jarayonida sifat ko’rsatkichlarini aniqlash, namlik, kleykovina, tozalik va boshqa laboratoriya nazorati bilan bog’liq xarajatlarni jamlash
2510-“Umumishlab chiqarish xarajatlari”	2512-“Omixta yem bo’yicha laboratoriya xarajatlari”	Omixta yem tarkibi, sifat ko’rsatkichlari, komponentlar nisbati va xavfsizlik talablarini laboratoriya nazoratidan o’tkazish bilan bog’liq xarajatlarni alohida hisobga olish

¹ Tadqiqotlar asosida muallif tomonidan ishlab chiqilgan.

1-jadvaldan ko'rinib turibdiki, ishlab chiqarish xarajatlarini mahsulot turlari va laboratoriya nazorati bo'yicha alohida ishchi hisobvaraqlarda yuritish mahsulot tannarxini hisoblashning aniqligini oshiradi. Chunki un va omixta yem mahsulotlari ishlab chiqarish jarayonida xom ashyo tarkibi, texnologik bosqichlar, sifat nazorati, yondosh mahsulotlar va xarajatlarning shakllanish manbalari bir-biridan farq qiladi. Shu sababli ularni bitta umumiy 2010-hisobvaraq doirasida jamlash mahsulotlar tannarxi, rentabelligi va xarajatlar samaradorligi bo'yicha yetarli darajada tahliliy axborot bermaydi.

2012-"Un ishlab chiqarish xarajatlari" ishchi hisobvarag'i un mahsulotlari tannarxini shakllantiruvchi asosiy xarajatlarni alohida jamlash imkonini beradi. Ushbu hisobvaraqda bug'doy xom ashyosi qiymati, ishlab chiqarish xodimlari ish haqi, ijtimoiy soliq, elektr energiyasi, asosiy vositalar amortizatsiyasi, yordamchi ishlab chiqarish xizmatlari va laboratoriya xarajatlari aks ettiriladi. Natijada un ishlab chiqarish bo'yicha haqiqiy tannarxni aniqlash, xarajatlar tarkibini tahlil qilish va tannarxni pasaytirish imkoniyatlarini baholash uchun zarur axborotlar shakllanadi.

2013-"Omixta yem ishlab chiqarish xarajatlari" ishchi hisobvarag'i omixta yem mahsulotlari bo'yicha xarajatlarni alohida jamlashga xizmat qiladi. Omixta yem ishlab chiqarishda don, kepek, don chiqindisi, guruch uni, ohaktosh uni, qo'shimcha komponentlar, yoqilg'i, elektr energiyasi, ish haqi va boshqa xarajatlar ishtirok etadi. Ushbu xarajatlarni un ishlab chiqarish xarajatlari bilan aralashtirib yubormaslik mahsulot birligi tannarxini ishonchli hisoblash va rentabellikni xolis baholash uchun muhim ahamiyatga ega.

2511-"Un bo'yicha laboratoriya xarajatlari" va 2512-"Omixta yem bo'yicha laboratoriya xarajatlari" ishchi hisobvaraqlarini ochish esa sifat nazorati xarajatlarini mahsulot turlari bo'yicha aniq taqsimlash imkonini beradi. Donni qayta ishlash korxonalarida laboratoriya xarajatlari faqat umumishlab chiqarish xarajatlari sifatida emas, balki tayyor mahsulot sifati, texnologik yo'qotishlar, namlik darajasi, mahsulot chiqimi va standart talablariga rioya etilishini ta'minlovchi muhim xarajat obyekti sifatida qaralishi lozim. Shu sababli laboratoriya xarajatlarini tegishli mahsulot tannarxiga asosli taqsimlash mahsulot tannarxining to'liq va ishonchli shakllanishiga xizmat qiladi.

Taklif etilayotgan ishchi hisobvaraqlar mahsulot tannarxini hisoblash jarayonida amaliy natija berishi uchun ularning boshqa hisobvaraqlar bilan buxgalteriya bog'lanishlarini aniq belgilash zarur. Chunki ishlab chiqarish xarajatlari xom ashyo sarfi, ish haqi, ijtimoiy soliq, energiya, amortizatsiya, laboratoriya xarajatlari va yordamchi ishlab chiqarish xizmatlari orqali shakllanadi. Ushbu xarajatlarning mahsulot turlari bo'yicha alohida jamlanishi un va omixta yem tannarxini ishonchli hisoblashga xizmat qiladi (2-jadval).

2-jadval

"Taxiatosh don mahsulotlari" Ajda 2010-"Asosiy ishlab chiqarish" va 2510-"Umumishlab chiqarish xarajatlari" hisobvaraqlari tarkibidagi ishchi hisobvaraqlarning boshqa hisobvaraqlar bilan bog'lanishi²

№	Xo'jalik operatsiyalarining mazmuni	Hisobvaraqlar bog'lanishi	
		Debet	Kredit
1	Xom ashyo un yoki omixta yem ishlab chiqarish uchun ishlab chiqarishga berilganda	2012, 2013	1013
2	Un yoki omixta yem ishlab chiqarish xodimlariga ish haqi hisoblanganda	2012, 2013	6710
3	Ishlab chiqarish xodimlari ish haqi bo'yicha ijtimoiy soliq hisoblanganda	2012, 2013	6520
4	Un yoki omixta yem ishlab chiqarish uchun elektr energiyasi xarajatlari hisoblanganda	2012, 2013	6010
5	Ishlab chiqarishda foydalaniladigan asosiy vositalar bo'yicha amortizatsiya hisoblanganda	2012, 2013	0210–0290
6	Laboratoriya xarajatlari mahsulot tannarxiga taqsimlanganda	2012, 2013	2511, 2512
7	Yordamchi ishlab chiqarish xizmatlari mahsulot tannarxiga taqsimlanganda	2012, 2013	2310
8	Tayyor un yoki omixta yem omborga qabul qilinganda	2812, 2813	2012, 2013
9	Laboratoriya xodimlariga ish haqi hisoblanganda	2511, 2512	6710
10	Laboratoriya xodimlari ish haqi bo'yicha ijtimoiy soliq hisoblanganda	2511, 2512	6520
11	Laboratoriya materiallari sarflanganda	2511, 2512	1010
12	Laboratoriya asbob-uskunalar bo'yicha amortizatsiya hisoblanganda	2511, 2512	0210–0290
13	Laboratoriya faoliyati bo'yicha elektr energiyasi va xizmatlar xarajatlari hisoblanganda	2511, 2512	6010
14	Laboratoriya xarajatlari tegishli mahsulot tannarxiga taqsimlanganda	2012, 2013	2511, 2512

2 Tadqiqotlar asosida muallif tomonidan ishlab chiqilgan.

2-jadvalda keltirilgan buxgalteriya yozuvlari ishlab chiqarish xarajatlarini mahsulot turlari bo'yicha alohida jamlash, laboratoriya xarajatlarini tegishli mahsulot tannarxiga taqsimlash va tayyor mahsulot qiymatini aniq shakllantirish tartibini ifodalaydi. Xom ashyo un ishlab chiqarishga berilganda 2012-"Un ishlab chiqarish xarajatlari" hisobvarag'ida, omixta yem ishlab chiqarishga berilganda esa 2013-"Omixta yem ishlab chiqarish xarajatlari" hisobvarag'ida aks ettiriladi. Bu esa xom ashyo sarfini mahsulot turlari kesimida alohida nazorat qilish imkonini beradi.

Ish haqi, ijtimoiy soliq, elektr energiyasi, amortizatsiya va yordamchi ishlab chiqarish xizmatlari ham 2012 va 2013 ishchi hisobvaraqlari orqali mahsulot turlari bo'yicha alohida jamlanadi. Natijada un va omixta yem ishlab chiqarish xarajatlari bir-biridan ajratiladi, har bir mahsulot turi bo'yicha haqiqiy tannarxni hisoblash imkoniyati kengayadi. Bu yondashuv tannarx kalkulyatsiyasi bo'yicha umumiydosh hisob axborotlari yetarli emasligi bilan bog'liq muammoni bartaraf etishga xizmat qiladi.

Laboratoriya xarajatlarini 2511 va 2512 ishchi hisobvaraqlarida alohida jamlash mahsulot sifatini nazorat qilish bilan bog'liq xarajatlarni tegishli mahsulot tannarxiga asosli taqsimlash imkonini beradi. Jumladan, un sifati, namlik darajasi, kleykovina ko'rsatkichi va boshqa laboratoriya tahlillari bo'yicha xarajatlar 2511-hisobvaraqa, omixta yem tarkibi, komponentlar nisbati va xavfsizlik ko'rsatkichlari bo'yicha xarajatlar esa 2512-hisobvaraqa jamlanadi. Hisobot davri yakunida mazkur xarajatlar mos ravishda 2012 va 2013 hisobvaraqlariga taqsimlanadi.

Shunday qilib, 2012, 2013, 2511 va 2512 ishchi hisobvaraqlaridan foydalanish mahsulot tannarxini hisoblashda xarajatlarni aniq guruhlash, mahsulot turlari kesimida tahliliy axborotlarni shakllantirish hamda laboratoriya xarajatlarining tannarxga ta'sirini asosli baholash imkonini beradi.

2012-"Un ishlab chiqarish xarajatlari" ishchi hisobvarag'i un mahsulotlari tannarxini shakllantirishda bevosita ishtirok etuvchi xarajatlarni alohida jamlash uchun xizmat qiladi. Ushbu hisobvaraqa tegirmonga berilgan bug'doy xom ashyosi qiymati, ishlab chiqarish xodimlari ish haqi, ijtimoiy soliq, elektr energiyasi, asosiy vositalar amortizatsiyasi, yordamchi ishlab chiqarish xizmatlari va un bo'yicha laboratoriya xarajatlari aks ettiriladi. Hisobot davri yakunida mazkur hisobvaraqa jamlangan xarajatlar tayyor un mahsulotlari tannarxiga o'tkazilib, 2812-"Tayyor un mahsulotlari" ishchi hisobvarag'ida aks ettiriladi.

Mazkur hisobvaraqa foydalanish un ishlab chiqarish jarayonida xom ashyo sarfi va boshqa ishlab chiqarish xarajatlarini umumiy hisobdan ajratib ko'rsatish imkonini beradi. Ayniqsa, bug'doy qiymati, transport-tayyorlov xarajatlari, laboratoriya nazorati, texnologik yo'qotishlar va yondosh mahsulotlar qiymatini hisobga olish un tannarxini ishonchli shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Shu sababli 2012-hisobvaraqa ma'lumotlari un mahsulotlari bo'yicha haqiqiy tannarxni aniqlash, xarajatlar tarkibini tahlil qilish va tannarxni pasaytirish imkoniyatlarini baholash uchun asosiy hisob-analitik manba hisoblanadi.

2013-"Omixta yem ishlab chiqarish xarajatlari" ishchi hisobvarag'i omixta yem mahsulotlari ishlab chiqarish bilan bog'liq xarajatlarni alohida hisobga olishga mo'ljallanadi. Omixta yem ishlab chiqarishda xom ashyo tarkibi un ishlab chiqarishdan farq qiladi. Jumladan, don, kepek, don chiqindisi, guruch uni, ohaktosh uni, qo'shimcha komponentlar, yoqilg'i, elektr energiyasi, ish haqi, amortizatsiya va laboratoriya xarajatlari omixta yem tannarxining shakllanishida ishtirok etadi. Shu sababli mazkur xarajatlarni 2012-hisobvaraqdagi un ishlab chiqarish xarajatlari bilan aralashtirmasdan, 2013-hisobvaraqa alohida jamlash zarur.

2013-hisobvaraqa joriy etilishi omixta yem mahsulotlari bo'yicha mahsulot birligi tannarxini aniq hisoblash, xom ashyo komponentlari ulushini baholash va ishlab chiqarish xarajatlari tarkibini tahlil qilish imkonini beradi. Bu esa korxonada omixta yem mahsulotlari rentabelligini xolis aniqlash, resurslardan foydalanish samaradorligini baholash hamda ishlab chiqarish hajmi va mahsulot assortimenti bo'yicha boshqaruv qarorlarini asoslashga xizmat qiladi.

2511-"Un bo'yicha laboratoriya xarajatlari" va 2512-"Omixta yem bo'yicha laboratoriya xarajatlari" ishchi hisobvaraqlari mahsulot sifati bilan bog'liq xarajatlarni alohida jamlashga xizmat qiladi. Donni qayta ishlash korxonalarida laboratoriya xarajatlari mahsulot sifatini ta'minlash, xom ashyo namligi, tozaligi, kleykovina darajasi, komponentlar tarkibi, mahsulot xavfsizligi va standartlarga muvofiqligini nazorat qilish bilan bog'liqdir. Ushbu xarajatlarni umumiy 2510-hisobvaraqa yuritish ularning qaysi mahsulot tannarxiga ta'sir qilayotganini aniqlash imkonini cheklaydi.

Shu bois laboratoriya xarajatlarini mahsulot turlari bo'yicha alohida hisobga olish ularni tegishli mahsulot tannarxiga asosli taqsimlash imkonini beradi. Un bo'yicha laboratoriya xarajatlari 2511-hisobvaraqa jamlanib, hisobot davri yakunida 2012-hisobvaraqa, omixta yem bo'yicha laboratoriya xarajatlari esa 2512-hisobvaraqa jamlanib, 2013-hisobvaraqa o'tkaziladi. Natijada mahsulot tannarxida sifat nazorati xarajatlari to'liq aks ettiriladi va tannarx kalkulyatsiyasining ishonchliligi oshadi.

Umuman olganda, 2012, 2013, 2511 va 2512 ishchi hisobvaraqlarini amaliyotga joriy etish donni qayta ishlash korxonalarida ishlab chiqarish xarajatlarini mahsulot turlari va sifat nazorati xarajatlari kesimida alohida hisobga olish imkonini beradi. Bu esa tannarxni hisoblashning aniqligini oshirib, har bir mahsulot turi bo'yicha xarajatlar tarkibi, rentabellik va ichki zaxiralarni aniqlash uchun zarur bo'lgan hisob-analitik axborotlarni shakllantiradi.

Shunday qilib, donni qayta ishlash korxonalarida xom ashyo materiallari, ishlab chiqarish xarajatlari va laboratoriya xarajatlari hisobini ishchi hisobvaraqlar asosida alohida yuritish mahsulot tannarxini ishonchli shakllantirish uchun zarur hisob-analitik bazani yaratadi. Taklif etilgan 1013, 1014, 1017, 1018, 2012, 2013, 2511, 2512 va 2314 ishchi hisobvaraqlari xom ashyo harakati, ishlab chiqarish xarajatlari, laboratoriya nazorati va davlat resursidagi don bo'yicha xarajatlarni alohida nazorat qilish imkonini beradi. Ushbu yondashuv keyingi bosqichda don mahsulotlari tannarxini hisoblash usullarini takomillashtirish, ikki bosqichli tannarx modelini qo'llash hamda birgalikda ishlab chiqarilgan mahsulotlar o'rtasida xarajatlarni iqtisodiy jihatdan asosli taqsimlash uchun metodik asos yaratadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

1. 2010-“Asosiy ishlab chiqarish” hisob varaqasi tarkibida 2012-“Un ishlab chiqarish xarajatlari” va 2013-“Omixta yem ishlab chiqarish xarajatlari” ishchi hisobvaraqlar ochish taklif qilindi. Ushbu ishchi hisobvaraqlar ishlab chiqarish xarajatlarini mahsulot turlari va sifat nazorati bilan bog'liq xarajatlar kesimida alohida hisobga olishga xizmat qiladi.

2. 2510-“Umumishlab chiqarish xarajatlari” hisob varaqasi tarkibida 2511-“Un bo'yicha laboratoriya xarajatlari” va 2512-“Omixta yem bo'yicha laboratoriya xarajatlari” ishchi hisobvaraqlarini ochish va ularni amaliyotga joriy etish taklif etiladi. Ushbu ishchi hisobvaraqlar ishlab chiqarish xarajatlarini mahsulot turlari va sifat nazorati bilan bog'liq xarajatlar kesimida alohida hisobga olishga xizmat qiladi.

3. “Taxiatosh don mahsulotlari” AJda 2010-“Asosiy ishlab chiqarish” va 2510-“Umumishlab chiqarish xarajatlari” hisobvaraqlari tarkibidagi ishchi hisobvaraqlarning boshqa hisobvaraqlar bilan bog'lanishi ishlab chiqildi. Mazkur buxgalteriya yozuvlari ishlab chiqarish xarajatlarini mahsulot turlari bo'yicha alohida jamlash, laboratoriya xarajatlarini tegishli mahsulot tannarxiga taqsimlash va tayyor mahsulot qiymatini aniq shakllantirish tartibini ifodalaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2006-yil 25-maydagi «Don va donni qayta ishlash mahsulotlari hisobini yuritish tizimini takomillashtirishga, ularning saqlanishi ustidan nazoratni kuchaytirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida»gi 95-sonli qarori. <https://lex.uz/uz/docs/-1004810?ONDATE=04.06.2025%2000>
2. Garrison R. H., Noreen E. W., Brewer P. C. Managerial Accounting. – 18th ed. – McGraw-Hill Education, 2022. – P. 27–31.
3. Hilton R. W. Managerial Accounting. – 12th ed. – McGraw-Hill Education, 2020. – Chapter.
4. Raximov M. Y., Kalandarova N. N. Moliyaviy tahlil. Darslik. – T.: “Iqtisod-Moliya”, 2019. – 736 b.
5. Urazov K. B. Buxgalteriya moliyaviy hisobi. O'quv qo'llanma. – Samarqand: SamISI, 2013. – 226 bet.
6. Xasanov B. A., Xashimov A. A. Boshqaruv hisobi. Darslik. – Toshkent: “Cho'lpon” nomidagi nashriyoti NMIU, 2013. – 312 b.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 8/2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
